

τὸ γράμμα C (γαλλιστί), ὅπερ συνετάσσετο κατὰ τὰ 1818, ὁπότε δὲν ἐτύγγανε δημοτικότητος.

Τὸ ἄλλο παράδειγμα ἀναφέρεται εἰς τὸν Λαφαγέτ καὶ εἰς τὸν στρατηγὸν Λαμάρκ, τὸν δημοτικὸν μὲν ῥήτορα, αἰείποτε ὅμως ἀξιοσέβαστον ἄνδρα. Πλήθος φοβερὸν ἠκολούθει τὴν κηδεσίαν τοῦ Λαμάρκ, ἀλλὰ τὸ πλῆθος τοῦτο ἐξήτει ἐκεῖ ἀφορμὴν γάσεως. Ὁ κόσμος εἶχε τότε ἀποζευξεί τοὺς ἵππους ἀπὸ τῆς ἀμάξης τοῦ Λαφαγέτ, ἦν ἔστυρον ἄνθρωποι, παίζοντες καὶ πάλιν τὴν λυπηρὰν ἐκείνην κωμωδίαν τοῦ νὰ μεταβάλλωνται εἰς κτήνη οἱ ἐλεύθεροι ἄνθρωποι. Τὸ φέρετρον τοῦ Λαμάρκ παρ' ὀλίγον ἐρρίπτετο κατὰ γῆς. Οἱ ἵπποι δὲ τῆς ἀμάξης, ἐφ' ἧς ὤχεϊτο ὁ Λαφαγέτ, ἐχάθησαν καὶ ἠναγκάσθη οὗτος νὰ τοὺς πληρώσῃ. Καὶ σήμερον γίνονται τὰ τοιαῦτα χωρὶς ὅμως νὰ γείνωσι καὶ στάσεις. Τάχα διότι ἐγείναμεν λογικώτεροι ἢ διότι δὲν ὑπάρχουσι πλέον φανατικοὶ ὡς τότε, οἵτινες ἐξέτιθεντο εἰς τὸν κίνδυνον, ὃν ἀποφεύγουσιν ἐπιθυμοῦντες νὰ ζήσωσι καὶ νὰ καλοζήσωσιν οἱ ψευδοδημοκρατικοὶ τῆς σήμερον;

Ἡ συρροὴ ἐκείνη, ἣτις λέγουσιν ὅτι σὰς ἦτο παρήγορος, τόσον ὀλίγον ἀπεδείκνυε σπουδαίαν συμπάθειαν ὑπὲρ ὕμων, Κύριε, ὥστε ἂν πρὸς τὸν ἐκεῖ συνηγμένον ὄχλον ἤθελον εἶπει ὅτι δὲν εἶσθε μόνον, ὡς νομίζει, ὁ κορυφαῖος τῶν στασιαστῶν καὶ ὁ ἔσχατος τῶν φανατικῶν, ἀλλ' ἐπίσης ἀνὴρ ἀγαπῶν τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ἐργασίαν, ὅστις ἐξήτησε νὰ κλουτήσῃ ὄχι μὲ τὰς δημοσίας θέσεις καὶ τὴν πολιτικὴν, ἀλλὰ μὲ τὴν ἐργασίαν καὶ μὲ τὴν ἐπιστήμην, ὅστις συχνάκις μὲν ἐφυλακίσθη, δὲν δύναται τις ὅμως νὰ εἴπῃ περὶ αὐτοῦ, ὡς ἐλέγχθη περὶ τοῦ δυστυχοῦς Φοντάν' «ἔχει πλειοτέραν φυλακὴν παρὰ εὐφυΐαν», — ἂν ταῦτα ἤθελον εἶπει πρὸς αὐτὸν, δὲν θὰ μὲ κατελάμβανε.

Δὲν θέλω νὰ εἶπω ὅτι ἡ πολιτικὴ ἔβλαψε τὰ συμφέροντά σας. Ἦσθε καλὸς χημικὸς καὶ θὰ κατωρθώσετε καὶ σεῖς νὰ φθάσητε ἕως ἐκεῖ, ὅπου συνήθως φθάνουσιν οἱ καλοὶ χημικοί. Ἀλλ' εὐτυχῶς διὰ σὰς, σὰς κατεδίωξεν ἡ ἐξουσία «ἐπὶ παρανόμῳ ἐξασκήσει τῆς ἰατρικῆς» καὶ ἐλάβετε οὕτω τὸ καλούμενον «βάπτισμα τοῦ πταισματοδικείου.» Ἀπὸ χημικοῦ ἀπλοῦ ἐγίνετε χημικὸς ἐχθρὸς τῆς κυβερνήσεως, μάρτυς, ἥρως. Ἡ κάμφορά σας ἔγινε τοῦ συρμοῦ, ὁ κόσμος ὅλος ἐπριζῆριζε κάμφοραν, ἀνέπνευε κάμφοραν διὰ ν' ἀντιπολιτευθῆ τὴν κυβέρνησιν. Τοιοῦτω τρόπῳ ἐτύχετε ὄλων τῶν προνομίων, ἅτινα συνήθως ἀποδίδονται ἐν Γαλλίᾳ εἰς τοὺς καταδεδικασμένους, διότι πολὺ παρ' ἡμῖν εὐνοεῖ τοὺς τοιοῦτους τὸ πλῆθος.

Πάντες περιέμενον, ἀπήτουν μάλιστα παρ' ὕμων ν' ἀντιπολιτευθῆτε τότε τὴν κυβέρνησιν, ἣτις σὰς εἶχε παρὰ τῆς ἀφορμῆς τόσον ἠπίου καὶ προσοδοφόρου μαρτυρίου. Ἐρρίφθητε εἰς τὴν

πολιτικὴν καὶ εἶδομεν τότε πολεμικὴν τὴν χημειαν καὶ ἐπιθετικὴν. Εἰς τὴν πολιτικὴν μετεφέρατε τὴν ἐπιμονὴν τῆς ἐπιστήμης καὶ ἐπολεμήσατε ὡς πολιτευόμενος, ὡς ῥιζοσπάστης τὰ πάντα καὶ αὐτὴν τὴν ἐπιστήμην, ὅταν εἶχεν ἐπίσημον χαρακτῆρα. . . .

Δὲν ἤξεύρω πόσον καιρὸν ἀκόμη θὰ ἔχω ἐγὼ τὸ θάρρος ν' ἀνθίσταμαι εἰς τὴν ἀηδίαν καὶ θὰ φροντίζω περὶ τῆς σήμερον καλουμένης πολιτικῆς, πόσον καιρὸν ἀκόμη θὰ χρησιμεύω ὡς πυροσβέστης κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον, αἰῶνα λάσπης καὶ πετρελαίου. Θαυμάζω ὅμως βλέπων τοσοῦτους ἄνδρας πρεσβυτέρους μου νὰ ἐπιμένωσι νὰ ἦνε κολλημένοι εἰς τὰ μικρὰ ἐκεῖνα καὶ ἄσχημα καὶ ταπεινὰ πράγματα καὶ πάθη, ἅτινα εἶνε ἡ ἀφορμὴ τῶν διχονοιῶν καὶ φιλονεικιῶν καὶ νὰ μὴ ζῶσι τὸν ὑπόλοιπον βίον των ὡς θεαταὶ κουρασμένοι πλέον. Ὁ γέρον δὲν δύναται πλέον τίποτε νὰ πωλήσῃ, τίποτε ν' ἀγοράσῃ, τίποτε ν' ἀνταλλάξῃ· αἱ ἰδέαι του, αἱ ἀρχαὶ του, τὸ καπέλλον του, τὰ ὑποδήματά του, αἱ πεποιηθήσεις του, οἱ τρόποι του, αἱ ἀρεταὶ του, τὰ ἐλαττώματά του δὲν ἔχουν πλέον πέραςιν. Πρέπει νὰ περιμένῃ τὸν θάνατον—λέγων καθ' ἑαυτὸν ὅτι ἀφ' οὗ ὁ Δημιουργὸς μὰς κατεδίκασεν εἰς τὸ γῆρας, θὰ ἦτο σκληρὸν ἐπὶ πολὺ νὰ παρατεινῆται τοῦτο μὲ ὅλα αὐτοῦ τὰ παρεπόμενα· πρέπει νὰ ἐπέλθῃ εὐεργετικὸς ὁ θάνατος.

Ὅταν βλέπω ἄνδρας, ὧν ἐμετρήθησαν πλέον αἱ ἡμέραι, ὡς τὸν Κ. Τιέρ, τὸν Κ. Δυφῶρ, τὸν Κ. Κρεμιέ, ὡς σὰς, ὡς τὸν Βίκτωρ Οὐγὼ νὰ ἰσχυρογνωμονῶσιν εἰς πράγματα, ἅτινα ἐπρεπεν ὡς ἀθύρματα νὰ θεωρῶσιν οἱ γέροντες, εἰς τὴν ἐξουσίαν καὶ εἰς τὰ ἐφήμερα δοξάζοντα, νομίζω ὅτι βλέπω γηραιοὺς ὑψηφῶνους ἐκβάλλοντας ἀπὸ σκηνῆς παραλελυμένην καὶ παράτονον φωνήν.

Σ.

Η ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΧΑΙΟΙΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙΣ

Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἐκκλησίᾳ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐγένετο συνήθεια γενικὴ πρὸ τῆς χαρμολογίας ἐορτῆς τοῦ Πάσχα νὰ εἰτοιμάζωνται οἱ χριστιανοὶ διὰ τινος χρόνου μετανοίας καὶ νηστείας. Παρέβαλον δὲ τὴν νηστείαν ταύτην συνήθως πρὸς τὴν τεσσαρακονθήμερον νηστείαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἄλλοι πρὸς τὴν ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας νηστείαν τοῦ Μωϋσέως ἢ τοῦ Ἠλιού ἢ πρὸς τὴν ἐπὶ 40 ἔτη διατριβὴν τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἢ πρὸς τὸ ἐκ 40 ὡρῶν χρονικὸν διάστημα τὸ παρεμπύπτον μεταξὺ τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐντεῦθεν ἔλαβεν ἡ νηστεία αὕτη τὸ ὄνομα τεσσαρακοσῆ, ἂν καὶ τὸ πρῶτον δὲν ἐνήστευσον οἱ χριστιανοὶ ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας· διότι ὁ χρόνος τῆς νηστείας ταύτης ἦτο ἐντελῶς ἐν ἀρχῇ ἀφ'

ριστος. Κατὰ τὸν Β' αἰῶνα, καθὼς μαρτυρεῖ ὁ Εἰρηναῖος, ὑπῆρχόν τινες νηστεύοντες μόνον 40 ὥρας πρὸ τοῦ Πάσχα, ἄλλοι μίαν ἡμέραν, ἄλλοι δύο. Ἐν Ῥώμῃ ἐνήστευον οἱ χριστιανοὶ κατ' ἀρχάς τρεῖς ἐβδομάδας, ἐν Ἰλλυρία δὲ καὶ Ἑλλάδι καὶ ἀλλαχοῦ πλειοτέρας. Ἐν τούτοις κατὰ μικρὸν ἡ ἐκκλησία ἐσπούδαζεν, ἵνα ὁ χρόνος τῆς νηστείας ταύτης κατὰ τὴν ἔκτασιν ἀνταποκρίνηται πράγματι πρὸς τὸ ὄνομα αὐτῆς. Ἦδη περὶ τὰ τέλη τοῦ Δ' αἰῶνος ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐτήρουν τεσσαράκοντα ἡμέρας διότι ὁ Χρυσόστομος ἐν τινι λόγῳ αὐτοῦ, ὃν εἶπε κατὰ τὴν τεσσαρακοστὴν, λέγει· «νηστεύομεν τὰς τεσσαράκοντα ταύτας ἡμέρας.» Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὰς τεσσαράκοντα ταύτας ἡμέρας προσετίθετο καὶ ἡ μεγάλη ἐβδομάς ἢ ἀμέσως πρὸ τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα προηγουμένη, ἑπτὰ ὅλαι ἐβδομάδες ἀπετέλεσαν ἐπὶ τέλους τὸν χρόνον τῆς νηστείας ταύτης. Σημειωτέον πρὸς τούτοις ὅτι ἡ διαφορὰ ἐν ταῖς διαφόροις κατὰ τόπους ἐκκλησίαις δὲν ἀνεφέρετο μόνον εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἔκτασιν τῆς νηστείας ἐν ἑκάστη ἡμέρᾳ καὶ εἰς τὸν τρόπον τῆς νηστείας. Ἐνιαχοῦ ἐνήστευον ἐντελῶς μέχρι τῆς τρίτης μετὰ μεσημβρίαν, ἀλλαχοῦ μέχρι τῆς ἐσπέρας. Ἄλλοι ἀπείχον μόνον κρεάτων, ἄλλοι δὲ καὶ ὄσων, γάλακτος καὶ ἰχθύων. Τινὲς θέλοντες νὰ ὦσιν ἄγαν εὐσεβεῖς διήρχοντο δύο ὅλας ἡμέρας χωρὶς νὰ φάγωσι ποσὸς τι. Ἄλλοι ἀπείχον οὐ μόνον ὅπως καὶ οἱ λοιποὶ τοῦ κρέατος καὶ τοῦ ἰχθύος, ἀλλὰ ἐτρέφοντο μόνον δι' ἄρτου καὶ ὕδατος. Ὁ χρόνος τῆς τεσσαρακοστῆς ἐθεωρεῖτο ὡς καιρὸς μετανόιας καὶ προσευχῆς, καθ' ὃν ἔπρεπε νὰ παύσῃ πᾶσα θορυβώδης διασκέδασις καὶ νὰ ἐπικρατῇ ἱερά τις ἡσυχία. Γάμοι, ἑορταὶ γενεθλίων καὶ ἄλλαι τοιαῦται χαρμύσνοι τελεταὶ καὶ ἑορταὶ δὲν ἠδύνατο κατ' αὐτὴν νὰ γίνωνται. Τὸ κράτος διέτασσε τὴν παῦσιν τῶν ποινικῶν ἀνακρίσεων ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις τῆς κοινῆς μετανόιας καὶ συνδιαλλαγῆς τῶν χριστιανῶν, καθὼς καὶ τὴν ἐκτέλεσιν θανατικῆς ποινῆς, δι' αὐστηρῶν δὲ νόμων ἠπεῖλει τοὺς διαταράσσοντας καὶ βεβηλοῦντας δι' οἰουδὴποτε τρόπου τὴν ἱερότητα τοῦ καιροῦ τούτου. Οἱ χριστιανοὶ, παρατηρεῖ ὁ διάσημος ἐκκλησιαστικὸς ἱστορικὸς Νεάνδρος, ἔπρεπε κατὰ τὸν χρόνον τούτον περιορίζοντες τὰς αἰσθητικὰς ἀπολαύσεις, ἀπομακρυνόμενοι ἀπὸ τῶν κοσμικῶν διασκέδασεων καὶ ἀσχολούμενοι πλειότερον εἰς τὴν προσευχὴν καὶ τὴν ἀκρόασιν τοῦ Θεοῦ ἀκούσαν, νὰ ἐτοιμάζωνται διὰ τὴν ἑορτὴν τῆς ἀναστάσεως ἢ τοῦ Πάσχα, καὶ οὕτω νὰ καθιστῶσιν ἑαυτοὺς ἱκανοὺς, ἵνα ἀξίως μεταλάβωσι τῆς ἀγίας εὐχαριστίας, ἧς ἦτο συνήθεια νὰ μετέχωσι κατὰ τὸ Πάσχα οἱ πλείστοι. Ὁ Χρυσόστομος οὕτως ἐκθέτει τὸν σκοπὸν τῆς νηστείας ταύτης· «Οἱ πατέρες ἐτύπωσαν ἡμέρας τεσσαράκοντα νηστείας,

εὐχῶν, ἀκρόασεως, συνόδων, ἵνα ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις καθαρθέντες μετ' ἀκριβείας ἅπαντες καὶ δι' εὐχῶν καὶ δι' ἐλεημοσύνης καὶ διὰ νηστείας καὶ διὰ πικρυχίδων καὶ διὰ δακρύων καὶ δι' ἐξομολογήσεως καὶ διὰ τῶν ἄλλων ἀπάντων, οὕτω κατὰ δύναμιν τὴν ἡμετέραν μετὰ καθαρῶν συνειδότος προσίωμεν.» Τοσοῦτος χρόνος τοῦ ἔτους ἠδύνατο ἀληθῶς σωτήριον ἐπιρροὴν νὰ ἐξασκήσῃ ἐπὶ παντὸς τοῦ ἐπιλοίπου βίου. Ὅσοι ὅλον τὸν βίον τῶν ἀφιέρουν εἰς γῆνιὰς φροντίδας καὶ ὑλικὰς ἀπολαύσεις, ἐλάμβανον ἀφορμὴν νὰ συνέρχωνται εἰς ἑαυτοὺς καὶ ἐξετάζωσιν ἑαυτοὺς. Ἡ Ἁγία Γραφή, τὴν ὁποίαν τοῦλάχιστον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καθ' ἑκάστην ἡμερῶν (διότι καθ' ἑκάστην ἡμέραν συνήρχοντο οἱ χριστιανοὶ εἰς τὰς ἐκκλησίας κατὰ τὸν καιρὸν τῆς νηστείας πρὸς προσευχὴν), καὶ τὰ κηρύγματα, τὰ ὁποῖα προέτρεπον εἰς μετάνοιαν, συνέτεινον μεγάλως εἰς τούτον τὸν σκοπὸν. Ἡ ψυχὴ τῶν χριστιανῶν ὀλιγώτερον ὑπὸ τῶν αἰσθητικῶν ἀπολαύσεων κυριευομένη κατὰ τὸν χρόνον τούτον καθίστατο δεκτικωτέρα ἵνα δεχθῆ ἐν ἑαυτῇ πνευματικὰς ἐντυπώσεις. Ἡ ἐπίσημα σοβαρὰ σιγὴ καὶ ἡσυχία, ἧτις ἐν ταῖς μεγάλαις μάλιστα πόλεσι διεδέχετο τὸν θόρυβον καὶ τὴν ἀκολασίαν, ἡ αἴφνης μεταβαλλομένη ὄψις τοῦ δημοσίου βίου, πάντα ταῦτα ἦσαν κατάλληλα, ἀνθρώπους ἐπιπολαίως καὶ ἐλαφρῶς τῶς ζώντας νὰ ἐξεγείρωσιν ἀπὸ τοῦ ἠθικοῦ τούτου ληθάργου καὶ καθιστῶσιν αὐτοὺς προσεκτικωτέρους πρὸς ὑψηλοτέρους καὶ ἠθικωτέρους πόθους καὶ ἰδέας. Καὶ πράγματι πρέπει ἡ ἔλευσις τῶν νηστειῶν νὰ ἐπέφερε μεγάλην μεταβολὴν εἰς τὰς μεγάλας πόλεις. «Οὐδαμοῦ σήμερον θόρυβος, λέγει ὁ Χρυσόστομος ἐν τινι λόγῳ ἐκφωνηθέντι κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς τεσσαρακοστῆς, οὐδὲ κραυγὴ, οὐδὲ κρεάτων κατακοπαί, οὐδὲ μαγεύρων δρόμοι, ἀλλὰ πάντα ἐκείνα ἀπελήλαται, καὶ εὐσχήμονά τινα καὶ κοσμίαν καὶ σώφρονα ἐλευθέραν (γυναῖκα δηλ.) ἡ πόλις ἡμῶν μιμεῖται νῦν· ὅταν γὰρ ἐννοήσω τὴν ἀθρόαν μεταβολὴν τὴν σήμερον γεγεννημένην, καὶ λογίσωμαι τῆς χθεσινῆς ἡμέρας τὴν ἀκαταστασίαν, θαυμάζω καὶ ἐκπλήττομαι τῆς νηστείας τὴν ἰσχὺν, ὅπως εἰς τὴν ἑκάστου συνειδήσιν εἰσελθοῦσα μετέπλασε τὸν λογισμόν, ἐξεκάθαρσε τὴν διάνοιαν, οὐκ ἀρχόντων μόνον, ἀλλὰ καὶ ἰδιωτῶν. Καὶ οὐκ ἔστι σήμερον διαφορά ἰδεῖν τῆς τοῦ πλουσίου τραπέζης καὶ τῆς τοῦ πένητος, ἀλλὰ πανταχοῦ ἡ δίκαια ἀπηλλαγμένη κόμπου καὶ φαντασίας.» Καὶ ἐν ἄλλῳ λόγῳ λέγει· «Πόλις ἅπασα τὴν ἐν τῇ διανοίᾳ καὶ τὴν ἐν ταῖς οἰκίαις εὐταξίαν μιμεῖται· οὔτε γὰρ ἐν ἐσπέρα ἀδόντων ἐστὶν ἀκούσαι, οὔτε ἐν ἡμέρᾳ θορυβούντων καὶ μεθύντων, οὐ κραζόντων, οὐ μαχομένων, ἀλλὰ πολλὴν πανταχοῦ τὴν ἡσυχίαν ἐστὶν ὄρα.» Ἄλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἡ

τοιαύτη μεταβολή δὲν διήρκει ἐπὶ πολὺ, καὶ ἤτο μάλλον κατὰ τὸ φαινόμενον ἢ πραγματικῆ. Ἦρκει μόνον ἄπαξ νὰ τελεσθῆ κατὰ τὴν τεσσαρακοστὴν ἵπποδρόμιον, καὶ τὸ πᾶν ἤλασεν ἡ πόλις ἐλάμβανε παράτα νέαν ὄψιν. Οἱ αὐτοὶ ἄκραται, οἵτινες ὑπὸ τῶν σοβαρῶν λόγων τοῦ Χρυσοστόμου εἶχον προηγουμένως συγκινηθῆ, ἐπλήρουν νῦν τὸ ἵπποδρόμιον, καὶ ἐλάμβανον ἐμπαιθῶς μέρος ὑπὲρ τῶν παλαιουστῶν μερίδων. Ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐπέστρεφεν ὁ λαὸς εἰς τὴν πρῶτην ἡρεμίαν καὶ ἡσυχίαν τῶν νηστειῶν. Πλὴν ἀφοῦ τοσοῦτον εὐκόλως δι' ἐξωτερικῶν ἐντυπώσεων ἄλλου εἶδους κατεστρέφετο ἡ ἡσυχία αὐτῆ, ἦτο πρόδηλον, ὅτι λίαν ἐπιπόλαιος ἦτο ἡ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ἐπερχομένη ἠθικὴ μεταβολή. Πολλάκις δὲ καὶ ὁ σκοπὸς τῶν νηστειῶν ἐντελῶς ἀπετύγχανε, διότι συνεχέετο τὸ μέσον μετὰ τοῦ σκοποῦ, καὶ ἐνῶ ἡ νηστεία ἐσκόπει ἀπλῶς νὰ καταστήσῃ τὸν ἄνθρωπον ἐγκρατέστερον, σωφρονέστερον, καὶ νὰ ἐγείρῃ ἐν αὐτῷ τὴν μετάνοιαν, ὅλη ἡ ἀξία ἀπεδίδετο παρά τινων εἰς αὐτὴν τὴν νηστείαν καθ' ἑαυτὴν θεωρουμένην ὡς ἔργον ἀγαθόν, ἐλισμονεῖτο δὲ ὅλως ἡ ἀληθὴς οὐσία τῆς μετανοίας, εἰς ἣν ἔπρεπε νὰ ὀδηγῆ ὁ χρόνος τῆς νηστείας. Ἄλλοι δὲ ἐπειδὴ ἠναγκάζοντο νὰ νηστεύσιν τὸ μὲν ἐξ αἰσχύνης πρὸς τοὺς ἄλλους, τὸ δὲ ἐκ φόβου τῶν ἀπειλουμένων εἰς τοὺς παραβάτας θείων τιμωριῶν, ὑπέβαλλον ἑαυτοὺς μετὰ δυσαρκεσίας εἰς τὸν νόμον τῆς ἐκκλησίας. Ἄλλοι ἀντὶ τῶν βεβιασμένων στερήσεων, αἵτινες ἐπεβάλλοντο αὐτοῖς διὰ τῶν νηστειῶν, ἐσπούδαζον ἵνα ἱκανοποιηθῶσιν ἐκ τῶν προτέρων κατὰ τὰς ἀμέσως προηγουμένης ἡμέρας διὰ τοσοῦτον μεγαλειτέρας ἀκολασίας καὶ ἀσωτείας. Καὶ ἄλλοι τέλος ἠκολούθουν κατὰ γράμμα τοὺς περὶ νηστείας κανόνας, καὶ ἀπειχόν τῶν ἐκ κράτους βρωμάτων, ἐσπούδαζον ὅμως νὰ παρασκευάζωσιν ἑαυτοῖς ἐκλεκτοτέραν τροφήν ἐκ τοιούτων τροφίμων, τὰ ὅποια διὰ τῶν κατὰ γράμμα ἐξηγουμένων περὶ νηστείας νόμων δὲν ἀπηγορεύοντο.

Διὰ ταῦτα οἱ ἐπισημότατοι ἐκκλησιαστικοὶ διδάσκαλοι τῆς ἀρχαίας ἐκκλησίας, ὁ Χρυσόστομος, ὁ Αὐγουστίνος, Λέων ὁ μέγας καὶ ἄλλοι, πολλάκις ὠμίλουν κατὰ τῆς ὑποκριτικῆς ταύτης τηρήσεως τῶν νηστειῶν, δεικνύοντες, ὅτι ἡ νηστεία τότε μόνον ἔχει σημασίαν τινά, ὅταν ἦναι συννηωμένη μετ' αὐτῆς ἡ ἀποστροφή ἀπὸ τοῦ κακοῦ ἐν τῇ διανοίᾳ καὶ τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀνθρώπου ἢ ἡ ἀληθὴς μετάνοια. Ὅθεν προέτρεπον, ἵνα οἱ χριστιανοὶ μεταχειρίζωνται τὰς νηστείας, ὅπως ἀσκούμενοι ἐν τῇ ἐγκρατείᾳ, διδαχθῶσιν νὰ ὑπερνικῶσι τὰ πονηρὰ πάθη καὶ τὰς κακὰς ἐπιθυμίας, κλίσεις καὶ ἐξεις των, ἐδίδον δὲ, ὅπερ μάλιστα ὁ Χρυσόστομος ἐποίει, τὰς ἀναγκάσις ὀδηγίας πρὸς τοῦτο. Κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ἤλεγχον οἱ πατέρες μεθ' ὅλης τῆς δυνα-

τῆς αὐστηρότητος τὰς κατὰ τοὺς χρόνους των καὶ ἐν ταῖς χώραις, ὅπου κατόικουν, ἰδίως ἐπικρατούσας κακίας. Ἀπήτουν ἵνα οἱ χριστιανοὶ μετὰ τῆς νηστείας συνδέωσι τὰ ἔργα τῆς φιλανθρωπίας μεταχειριζόμενοι πρὸς τοῦτο πᾶν ὅ,τι ἐκ τῶν νηστειῶν ὠφονόμουν, καὶ συγχωρῶσιν ἀμοιβαίως τὰς πρὸς ἀλλήλους ἔχθρας. Οἱ δὲ ἐπίσκοποι ἐπωφελοῦντο τὸν χρόνον τοῦτον τῶν νηστειῶν, ὡς χρόνον κοινῆς συνδιαλλαγῆς καὶ συμπιλιώσεως τῶν χριστιανῶν, ἵνα διαλύσωσι τὰς διαφορὰς καὶ δίκας ἐν ταῖς ἐκκλησίαις των. Πρὸς τοῦτοις προέτρεπον τοὺς χριστιανούς ἵνα ἠπίως καὶ φιλανθρώπως μεταχειρίζωνται τοὺς δούλους ἢ χειραφετῶσιν αὐτούς.

Οὕτως ἐννοεῖτο ἡ νηστεία τῆς τεσσαρακοστῆς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἐκκλησίᾳ.

A. Δ. Κ.

ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΑΡΑΣΗΜΑ

Τὸ παράσημον τοῦ Τάγματος τοῦ Σωτῆρος ἐψήφισεν ἡ ἐν Ἀργεὶ Δ' τῶν Ἑλλήνων Ἐθνικὴ Συνέλευσις, διὰ τοῦ ἀπὸ 1 Ἰουλίου 1829 Ἡ ψηφίσματος αὐτῆς, εἰς ἀνάμνησιν τῆς αἰσίως τελεσθεῖσης σωτηρίας τῆς Ἑλλάδος.

Εὐθὺς μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς Βασιλείας διὰ τοῦ ἀπὸ 20 Μαΐου 1833 Διατάγματος τοῦ Βασιλέως Ὁθωνος ἐκανονίσθησαν τὰ τοῦ παρασήμου λεπτομερέστερον, καὶ διηρέθη εἰς ὅ κλάσεις, ἦτοι:

- α) τῶν Ἱπποτῶν τοῦ Ἀργυροῦ Σταυροῦ (Chevaliers).
- β) τῶν Ἱπποτῶν τοῦ Χρυσοῦ Σταυροῦ (Officiers).
- γ) τῶν Ταξιάρχων (Commandeurs).
- δ) τῶν Ἀνωτέρων Ταξιάρχων (Grands Commandeurs).

καὶ ε) τῶν Μεγαλοσταύρων (Grands Croix).

Ἐκτοτε προσέλαβε τὸ ὄνομα τοῦ Βασιλικοῦ Τάγματος, ὠρίσθη ὁ Βασιλεὺς ἀρχηγέτης αὐτοῦ (Grand Maître), καὶ περιορίσθη ὁ μὲν ἀριθμὸς τῶν τοῦ Χρυσοῦ Σταυροῦ Ἱπποτῶν εἰς 420, ὁ τῶν Ταξιάρχων εἰς 30, ὁ τῶν Ἀνωτέρων Ταξιάρχων εἰς 20, καὶ ὁ τῶν Μεγαλοσταύρων εἰς 12. Οἱ Ἱπποτῆται τοῦ Ἀργυροῦ Σταυροῦ ἔμειναν ἔκτοτε ἀπεριόριστοι.

Ἡ διαφορὰ τῶν Ἱπποτῶν τοῦ Ἀργυροῦ Σταυροῦ ἀπὸ τοὺς τοῦ Χρυσοῦ ἐγκτεται εἰς τὴν ἐξ ἀργύρου ἢ χρυσοῦ κατασκευὴν τοῦ παρασήμου, ἢ δὲ τούτων ἀπὸ τὴν τῶν Ταξιάρχων, ὅτι ὁ μὲν Σταυρὸς τῶν Ἱπποτῶν ἤρτηται ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους τοῦ στήθους, ὁ δὲ τῶν Ταξιάρχων, κατὰ τι μείζονος σχήματος καὶ ἐπὶ εὐρυτέρας ταινίας, ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ τοῦ φέροντος. Καὶ οἱ Ταξιάρχαι καὶ οἱ Ἀνώτεροι Ταξιάρχαι εἰσὶ χρυσοὶ, τοῦ αὐτοῦ μεγέθους, κατὰ τὸ νεώτερον Διατάγμα τῆς 21 Ἰανουαρίου 1869, μετὰ τὴν διαφο-